

"Во првата борбена линија имаше само 17 живи партизани, тие немаа муниција. Авионот исфрли две ракети, јас бев ранет и четири дена бев во несвест. Монархофашистите дошле да ми го земат автоматот, но мислеле дека сум умрен, и не пукале во мене. Откако се освестив, ја врзав раната и влечејќи се, бидејќи и бутот ми беше повреден, за еден ден дојдов во штабот", раскажува Ташо Чапканов Мицев.

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

УЧИТЕЛОТ СКРШИЛ 21 ПРАЧКА УДИРАЈЌИ ГО ПО РАЦЕТЕ, ЗАШТО ЗБОРУВАЛ НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

ПО ЧЕТИРИ ДЕНА БЕССОЗНАНИЕ СЕ РАЗБУДИВ И ДОЈДОВ ВО ШТАБОТ

Ташо Чапканов Мицев е роден 1931 година во село Нисја, Воденско. Иако учел на грчки јазик, бил агресивен зашто не сакал да им се покорува на Грците. Сакал да зборува на мајчиниот македонски јазик и затоа добивал многу котек од учителот. Учел до 1940 година, а се секава и на тоа како учителот скршил 21 прачка удирајќи го по рацете, само затоа што зборувал на македонски. Од 45 деца кои учеле во училиштето само еден се погрчил, а останатите не се покориле. Неговиот татко морал да го продава добитокот, па дури и парично да плаќа поради непокорноста на синот. Дома во семејството, па дури и надвор, зборувале на македонски јазик. Иако Воденско е чисто македонска област, според кажувањата на соговорникот, се делела на гркомани и бугарофили. Горното маало ги нарекувале бугарофили, а Долното маало биле гркомани, кои ги кодошеле Македонците, а го кодошеле и Ташо Чапканов Мицев. Го шпионирале и кога тој одел во планините за да му носи храна и облека на неговиот татко кој, исто така, бил партизан.

"Знаев каде се наоѓа неговиот штаб. Ме следеа грчките шпиони од нашето село, од Долно маало. Секогаш ме пресретнуваа и ме прашуваа дали сум се

видел со татко ми. Јас кажував дека одам да берам дрва. Но, еднаш ме открија. Дојде цела чета грчки платеници и неколкумина, меѓу кои и јас, нè мачеа, нè врзаа со јаже, нè малтретираа само за да кажеме каде ни се татковците. Нè однесоа на изворите Корада, а потоа кај командирот на таа платена војска. Нè плашеа, пукаа во воздух, но ништо не им кажавме. Нè однесоа во лозјето, нè врзаа за една кајсија, нè тепаа. Командирот почна да ме милува и да ме наговара за да кажам каде е татко ми. Тогаш се појави еден наш роднина за кој знаев дека е шпион од селото. Тој ми рече дека доколку им кажам каде е татко ми нема да го судат. Откако ништо не им реков, нè соблекоа голи, нè нурнаа со главата во водата во изворите Корада, нè оставија да нè изгори сонцето. Цел ден нè мачеа, се заканија дека ќе ни ја запалат куќата и дека ќе ни ги земат сите свињи. На крај јас кажав погрешна информација. По нивна наредба тргнавме на тоа место, но за наша среќа од Руселенската котлина пукна некоја пушка. Тие се разбегаа, нас нè ослободија".

Наредниот ден Ташо повторно заминал во коријата каде бил татко му. По посетата тој го испратил до лозјето и му кажал дека утредента сака да се види

со сопругата. Но, во раните утрински часови непријателите почнале да пукаат на два километра од нивната кука.

"На 24 јули 1946 година - додава соговорникот - татко ми беше фатен на планината Нице, Голем Камен. Во една пештера беше скриен реонскиот комитет. Дојде четата на Коминото (платениците) и ги опколи. Едниот го убија на лице место, другиот беше ранет, татко ми жив го фатија, го однесоа во селото и го тепаа пред сите селани. Велеа дека сме му правеле големо зло на селото, но не беше така. Истиот ден кога почна пукањето излеговме и јас и браќата. Ги пуштив свињите, а оние кои претходно ме тепаа гледаа како јас одам со свињите, ми се потсмеваа, велејќи ми - ти не ни кажа каде е татко ти, но ние сами го најдовме. Земи го коњот од гумното за да го товариш татко ти. Јас им велеам - вас ќе ве товарам. Сепак, татко ми го заробија. На заминување се гушнавме, тој ми даде список со 12 шпиони од селото и ме посветува цело семејство да одиме во партизани. Подоцна му ја исполнивме желбата".

Нашиот соговорник, со списокот кој му го дал татко му, заминал во теовската корија, каде се наоѓал штабот на партизанската единица на реонскиот комитет. Ја пренел информацијата за заробувањето на татко му.

СКАТА ВОЈНА ВО ГРЦИЈА: ТАШО ЧАПКАНОВ МИЦЕВ

бувањето на татко му, по што тие му рекле дека вечерта ќе дојдат во селото. Како што му кажале така и направиле. Го опколиле селото, а неколку шпиони побегнале. Од 12 пронашле само четворица. Ги врзале на сред село и ги убиле, им наредиле на селаните никој до раните утрински часови да не ги допре мртвите тела за другите да гледаат дека тоа што го правеле кодошите тоа и ги нашло. Ветиле дека ќе ги најдат и останатите кодоши. Кога се разденило непријателите почнале да пукаат по партизаните, семејството на нашиот соговорник било скриено. Монархофашистите ги закопале умрените со сите почести. Братот на Ташо сакал да го посети татко им кој бил однесен во затвор во Воден, но поради тоа што ги навредил џандарите бил претепан и сместен во болница. Ташо и мајка му заминале за Воден, за тој да го посети братот во болница, а мајка му да го посети сопругот. Во болницата нашиот соговорник го видел брат му, дури и успеал да го извлече од таму. Но, не за долго. Монархофашистите го пронашле и го затвориле.

На 27 јули почнало судењето на татко му, а на 28 го стрелале. Тоа било еден ден по стрелањето на Мирка Гинова. Четата на Мирка Гинова била фатена на 22 јули, а на неговиот татко на 24 јули.

Откако го убиле татко му цело семејство заминало во планините. Прва дестинација им била Кациката во бањата "Пожарско", каде имало и болница. Мајка му подготвувала храна за партизаните, а го дале и целиот добиток кој го имале. Селото било опустошено од монархофашистите. По три - четири месеци мајка им ја пренеле во тогашна Југославија, во Булгарија, Војводина. Десеттина од единицата во која бил и нашиот соговорник биле задолжени за поставување мини на патот за Лерин, на Мухарем хан. Мини ставале два пати во Воден, еднаш нашиот соговорник фрлил бомба на гимназијата.

На Кајмакчалан почнале офанзивите. Се формирала чета за Грамос. Сите штабови се споиле во едно. Преку Лерин заминале во Костурско, потоа на фронтот на Грамос.

"Почнаа големите борби, загинаа 700 луѓе. Нашата чета од Воденско беше составена од 128 борци, а на Грамос заминавме сите чети, вкупно бевме 3.000 борци. Борби се водеа до крај, кога се фрлија двајца младинци на ЕПОН, една девојка и две момчиња. Се фрлија од врвот Клефти на Грамос, не можеа да се спасат, беа опколени, но живи не се предадоа. Се повлекоме во Руља, Брезница, Костурско. Се собравме 14. 16. и 18. дивизија. Дојде Маркос и ни соопшти дека ќе се бориме партизански, не фронтално, бидејќи Грамос го изгубивме, планините ги браниме, градовите остануваат. Требаше од 10 до 20 души да одиме по селата и градовите. Чекавме наредби, но Захаријадис рече дека ќе се бориме фронтално, цел му беше да се истребат Македонците", вели Ташо.

Во 1948 година го нападнале Воден, имало и напад на Владево, при што загинале двајца партизани. Се потсетува и на борбите во Д'мбени, каде биле околу два месеца.

"Се криевме во бачилото и во пештерите над селото. Ноќе слегувавме и правевме напади. Селото беше изгорено. Добивме наредба да го нападнеме центарот, таму имаше многу војска. Само што тргнавме падна една минофрлачка граната. Нокта, во 12 часот требаше да влеземе во центарот. Лазејки ја оставивме првата и втората линија, влеговме во третата линија во центарот. Аристиди влезе во средината меѓу непријателот, тие спиеја, и ги заклаа. Почна да доаѓа нокната смена, отворивме оган, и добивме наредба за повлекување. Јас требаше да се повлечам последен. Аристиди рече дека ќе се врати по мене, но не се врати. Пукаа од сите страни. По два дена криење успеав да се спасам, иако претходно ме забележаа непри-

ПОСТОЈАНО
БИЛ МЕТА НА
ГРЧКИТЕ КОДОШИ

јателите, тие пукаа, но не ме погодија. До вечерта отидов горе во котлината, ја кажав лозинката и ме прибраа, ме наградија со медал за храброст", вели соговорникот.

Во 1949 година бил ранет на Малимади.

"Кога тргнавме од Брезница се случи трагедија. Дојдоа авионите, се отвори втор Грамос, фронтот на Малимади. Се качивме на врвот, монархофашистите пукаа по нас. Бевме три бригади, ние ја држевме втората. Врнеше и потрошивме 3.000 куршуми за да запалиме оган. Утрото почнаа борбите. Авионите исфрлија две-три ракети. По три дена непрекината борба го зазедоа ридот. Претпоставениот Аристиди ми рече да одам кај партизаните од прва линија да видам зашто не пукаат. Тој ме препрати кај Генерал-штабот, таму ми рекоа како што сум се спасил во Д'мбени, така да се спасам и сега. Ми дадоа храна, пет магазинки со автоматот. Тргнав, но не знаев дали воопшто ќе се вратам. Иако пукаа по мене јас успеав да дојдам до целта, Локвата. Во првата борбена линија имаше само 17 живи партизани, тие немаа муниција. Авионите исфрлија две ракети. Јас бев ранет и четири дена бев во несвест. Монархофашистите дошле да ми го земат автоматот, но мислеле дека сум умрен, и не пукале во мене. Откако се освестив ја врзав раната и влечејќи се, бидејќи и бутот ми беше повреден, за еден ден дојдов во штабот".

По поразот на ДАГ, се повлекувале од Брезница, Руља, Баница (Костурско) во Албанија. Во Тирана бил опериран, му ги извадиле црвите од раната на раката. На 11 јули 1949 година со брод со 960 луѓе, 17 дена патувале за Полска. Таму ги сместиле во воената база 250, каде му зараснала и раната на бутот. Во Полска бил до 1957 година, а потоа дошол во Скопје.

(Серијата "Секавања" се реализира во соработка со Ташко Јованов)

ProMedia

hpstore

ProMedia

...printeri, skeneri, multifunkcionalni uredi, telefaks aparati, kopiri, ploteri, digitalni kameri...

PRODAŽBA I SERVIS

business partner

tel. 02/ 3215980

ProMedia